

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ ТЫВА
УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ АДМИНИСТРАЦИИ
ДЗУН-ХЕМЧИКСКОГО КОЖУУНА РЕСПУБЛИКИ ТЫВА
МБОУ «СОШ №2 ГОРОДА ЧАДАН»

РАССМОТРЕНО
на заседании МО
Руководитель МО
Ондар А.В.
от «20» 08 2023 г.

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора
по УВР Ооржак А.К.
от «31» 08 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО
Директор школы
Монгуш А.Д.
Приказ № 105/1
от «31» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык»
для обучающихся 4 "б" класса

Составитель: Донгак Майя Дакар-ооловна,
учитель начальных классов,
первая категория.

г. Чадан
2023-2024 учебный год

Тайылбыр бижик

Тыва дылда ажылчын программа өөрөдилгениң федералдыг күрүне стандартынга (ӨФКС-ФГОС) база дараазында доктаал-саавыырларга даянып кылдынган:

- 2012.12.29 №273 – ФХ «РФ-нын Оорөдилге дугайында» хоойлузу (чуул 2. Ангылары 9, 10);
- 2009.10.06 №373 дугаарлыг Россия Федерациязынын Оорөдилге ямызынын дужаалы-биле бадылаан оорөдилгенин федералдыг куруне стандарттарынын эге ниити оорөдилгези (моон ынай - ӨФКС эге ниити оорөдилгези);
- 2010.12.29 №189 (2011.03.03 Россиянын Минюста буруткеткен, буруткел дугаары 19993) «Оорөдилге албан черлеринге оорөдилгенин организастаарынын байдалдарынга санитар-эпидемиологтуг негелделер» деп 2.4.2.282-10 СанПинни бадылаарынын дугайында доктаал;
- Чадаананын МБОУАЧ «дугаары 2 ортумак ниити оорөдилгенин школазынын» оорөдилге планы;
- Чадаананын МБОУАЧ «дугаары 2 ортумакниитиоорөдилгениншколазынын» уставы;
- А.К.-Х.Ойдан-оолдун, Н.Ч.Дамбанын, Л.Х.Ооржактын, М.Т.Судер-оолдун тургусканы тыва дылда чижек ажылчын программазы, Кызыл – 2017ч.;
- А.К.Ойдан-оолдун, А.М.Белек-Баирнин 4-ку класстын “Тыва дыл” деп ниити оорөдилге ному, Кызыл – 2016ч.

Тыва дыл эртеми – Тыва Республиканың школаларынга өөренир тускай эртем. Ук эртем төрөөн дылынга шын чугаалаарынга, тыва чогаалды, төрөөн чонунуң ёзу-чаңчылдарын сонуургап өөрениринге таарымчалыг байдалдарны уругларга тургузуп берип турар.

Өөрөдилгениң федералдыг күрүне стандарты “Тыва дыл” эртемин “Филология” деп өөрөдилге адырынга хамаарышкан сорулгаларны боттандырап чугула ажылдарны күүседиринче углап турар:

- дылдың ниитилел чергелиг ужур-утказын медереп билирин *хевирлээри*;
- дылдың эдилекчилеринин харылзажырынга эң-не чугула, хүн бүрүде ажыглаар сөстөрнүн курлавырын *өөредир*;
- төрөөн дылынга хүндүткелдиг, хумагалыг, шын чараш чугаалап өөренирин *кижизидери*;
- дыл бодал илередиринин чугула аргазы болурун медереп билиринге уругларны чаңчыктырып, харылзажырынын шын аргаларын өөрөдир;
- Россия девискээринде чурттап чоруур хөй аймак чоннарнын дылын хүндүлөп, төрөөн дылы-биле чергелештир орус дылды ыяк, чогуур деңгелге шиңгээдип өөренирин сайзырадыры.

Ынчангаш, эге ниити өөрөдилгениң тыва дыл эртеминге чижек ажылчын программа ӨФКС-нын ийиги салгалынын өөрөдилге программазын үндезин болдурбушаан, уткашынарын, сорулгаларын чаа негелделерге дүүштүр ажылдап кылдынган.

Эге школага уруглар дыл эртеминин бүгү адырларынын:

- *фонетикага* үн тургузуунуң,
- *грамматикага* дылда сөстөрнүн, сөс каттыжышышкыннарынын болгаш домактарнын аразында харылзаалыгынын,
- *лексикологияга* дылда бар бүгү-ле сөс курлавырынын,
- *орфографияга* шын бижилгениң дүрүмнеринин,
- *пунктуацияга* бижик демдектерин салырынын дүрүмнеринин,
- *орфоэтияга* шын адалганың дүрүмнеринин,
- *стилистика* чугааның байдалынга таарыштыр дылдың чурумалдыг уран аргаларын чөп ажыглаарынын дугайында эге билигни алып.

Тыва дыл эртемнин туружу

Эге школанын ооредилге планында “Тыва дыл” эртеми 4-кү класска неделяда 2 шак, чылда – 68 шак (өөредилге неделялары 34) бердинген.

Өөрөдилге-методиктиг хандырылга

Оорөдилге ному: Ойдан-оол А.К., Ооржак Л.Х. Тыва дыл.4 класс. – Кызыл,2016.

Эге школага тыва дыл эртемин шингээткенин түннелдери

Предметтиг түннелдер:

- тыва дыл күрүне дылы, ону өөренири чугула дээрзин медресеп билири;
- дыл эртемнин адырлары: үн (фонетика), сөс (лексика), сөс тургузуу, чугаа кезектери (морфология) болгаш домак, сөс каттыжыышкыннары (синтаксис), сөзүглел дугайында эге билиглерни шингээди алыры;
- тыва дылда өк-биле адаар ажык үннерлиг сөстөрни шын адаары, оларның үжүктөрүн шын бижиирин шингээди алыры;
- сөс эгезинге, ортузунга болгаш сөөлүнге ажык эвес үннерни адаарының онзагайын шингээдири, өөрөнгөн дүрүмнерин бижимел болгаш аас чугаага шын ажыглаары;
- бердинген сөзүглелдерден фонетика, орфография, пунктуацияның дүрүмнеринге хамаарышкан сөстөрни тып, оларны дүрүмге дүүштүр тайылбырлап билири;
- чугаа кезектерин бот-боттарындан ылгап, онзагай талаларын сайгарып, аас, бижимел чугаага ажыглап билири;
- тыва дылдың чугаа нормаларын, диалог болгаш дорт чугаа үезинде, чугаа чорудулгазының кандыг-даа байдалында ажыглап билири;
- тыва дылда чүве адының падежтеринин орус дылдан ылгалын тодарадып билири;
- чүве адының падеж кожумактарын аас чугаага шын ажыглап билири, шын бижири;
- кылыг сөстөрүнүн үе кожумактарын аас чугаага шын илереди алыри;
- тыва дылда чугула кежигүннернин туружун медреселдиди-биле билип алыры, орус дыл-биле деңнээри;
- сорулгаларынга дүүштүр нарын эвес аас болгаш бижимел монолог, диалог чугааларны шын тургузуп, ажыглап билири;
- тыва дылда кыска болгаш узун ажык үннерлиг, сөс эгезинге дүлей болгаш ыткыр үннерлиг сөстөрни шын адаары;
- бижимел ажылдарны частырыг чок күүседидири, ук ажылдарны бот-тускайлаң хынап, эдилге-чазылга кылырынга чаңчыгып өөренири;
- тыва дылга шинчилел ажылдарны, төлевилелдерни күүседиринин эге чаңчылдарын шингээди алыры;
- тыва дылда үлегерлээн сөстөр дугайында эге билигни алыры;
- тыва дылды төрөөн дылым деп хүндүлээри, хумагалаары, үнелээри.

Метапредметтиг түннелдер:

- тыва дыл эртеминге хамаарышкан чугула медреселерни словарьлардан, тайылбыр номнарындан (справочниктерден), интернеттен тып, чыып, сайгарып, бөлүктөп, тайылбарлап, таарыштыр ажыглап өөрениринин эге чадазын алыры;
- бодунуң бодалын шынзыдып, чижектерге бадыткап, өскелернин медресезин дыңнап, хүлээп билири;
- бодундан бичии назылыг кижилер, эш-өөрү, улуг кижилер-биле аразында чөптүг диалог чорудуп билири;
- ажылды күүседирде, ниити сорулгаларны салып, ону шиитпирлээр аргаларны тып билиринге чаңчыгары;
- бодунуң болгаш эжинин ажылын шын үнелеп, кады ажылдажылганы чорудуп билири;

- тыва дыл эртеминге эки түннелдерни, быжыг билигни чедип алыры-биле бодунуң назы-харынга, арга-шинээнге, салдынган сорулгаларын дүүштүр ажил-чорудулганы планнап, хынап, түңнөп, шын үнөлөп билири;
- тыва дыл эртеминге хамаарышкан билиглерни, терминнерни эртемден дашкаар, өске эртемнер-биле холбап, деңнеп, хайгаарап, ниити медээден чугулазын ылгап, херек кырында ажыглап билири.

Бот-тускайлаң чедип алыр түннелдер:

- тыва дыл – күрүне дылы, харылзажылганың чепсээ ону өөренири чугула дээрзин медресеп билири;
- Тыва Республикада чурттап чоруур хөй чоннар бот-тускайлаң төрөөн дылдыг дээрзин билип алыры;
- дыл чоннуң культуразын, ёзу-чаңчылдарын камгалап чоруур ниитилел уjur-уткалыг билиишкин дээрзин медресеп, угаап билири;
- тывадылболгашорусдыл Тыва Республиканыңкүрүнедылдарыдепбилири;
- аасболгашбижимелчугаакижиниңниитикультуразыныңболгашхамаатытужунуңкөргүзүкчүзүдепчүвенимедресеп билири;
- чугаакижиниңкультуразыныңдеңнелиниңкөргүзүкчүзүдепчүүлдүбилири;
- Төрөөнчуртунга, Россияныңчонунгаболгашоңтөөгүзүнгечоргаарланыпчорууру;
- “тыванацияныңтөлү мен” депмедресеп, бодун ниитилелге шын алдынып билири;
- гуманистиболгашдемократчүүнелигчүүлдерниңуг-шиинбилири;
- өске чоннарның чүдүлгезин, төөгүзүн, культуразынболгашёзу-чаңчылдарынхүндүлөп чаңчыгары;
- амыдыралдыңхөгжүлдө, сайзыралынга бодун кириштирери, шинчилел ажилдарынга сундулуг болуру;
- эртем-билигнинажыктыын медресеп билири,
- бот-тускайлаң эки түннелдерничедипалырсорулгазын, харысаалгалыгчоруунсайзырадыры;
- чарашчүүлдерниэскерип, үнөлөпбилиринболгашэстетиктигбилиглеринсайзырадыры;
- бодунданулуг улус база эш-өөрү-биле эп-найыралдыгхарылзаанытудуп, маргылдаалыгайтырыгларныэптигшиитпирлепбилирин чедип алыры.

Өөредилгени шингээдириниң бот-тускайлаң бүгү талалыг кылдыныглары:

1.«Ада-чурт», «өг-бүлө», «бойдус», «эки чүүлдер», «тайбың чорук», «езулуг эш», «шыдамык чорук», «шынчы чорук», «бот-боттарын билчири», «чон», «нация» дээн үндезин үндезин ыдыктыг чүүлдерни медреселдii-биле билип, үнөлээри болгаш сагыжынга чоок хүлээп алыры.

2.Төрөөн чонунуң, чуртунуң база өске-даа чоннарның ыдыктыг (сүзүктүг) чүүлдерин, езу-чаңчылдарын хүндүлээри.

3.Өөредилгениң уjur-утказын дараазында чадада медреселдиг угаап билири.

4.Россия хамаатызының көрүжүндө тыва чонунуң мөзү-бүдүш, ыдыктыг, сүзүктүг чүүлдеринге хамаарышкан амыдыралчы байдалдарны шын сайгарып, чогаалдар маадырларының кылдыныгларын үнөлөп билири.

Өөредилгени башкарылгалыг бүгү талалыг кылдыныглары:

1.Кылыр ажилының сорулгазынга дүүштүр, ажил-чорудулганы чорударының дес-дараалашкаан тодаргай, шын тургузуп билири, херек апарганда эдип-чазап көөрү, бодунуу-биле үнөлээри.

2.Өөредилге болгаш өске-даа ажил-чорудулга үезинде ажилга херек немелде литератураны база тускай херекселдерни чөптүг ажыглап билири.

3.Кылган ажилын үнөлээриниң негелделерин тодарадыры, бодунуу-биле үнөлээри.

Өөрөдигени угаап-шингээдир бүгү талалыг кылдыныглары:

1.Өөрөдиге ному-биле ажилдаарының чурумун, өөрөдиге үезинде, билир, билбес чүүлдерин номдан тып, тодарадып билири. Өөренир темазынга хамаарыштыр ажылын планнап билири.

2.Өөренир билигге дүүштүр немелде кандыг медээлерни ажыглап болурун баш удур медресеп билири. Херек словарь, энциклопедия, тускайэлектроннугдискилер, интернет четкилеридээнчижектигмедээлер тывар үндезиннернишилири.

3.Аңгы-аңгы медээлерни, чүүлдерни, болуушкуннарныдеңнээри, бөлүктээри, аңгылаары, түңнээри.

4.Бодунуу-биле түңнелдерни үндүрери, бадыткаары чугула херек медээлерни аңгы-аңгы аргалар ажыглап тургаш шынзыдып көргүзери, тывары, тодарадыры.

5.Кандыг-бир чаа чүүлдүң утказын шилип, тып тургаш аңаа хамаарышкан билигни, дүрүмнү тодарадыры, кысказы-биле азы делгеренгей кылдырчугаалап дамчыдары.

Өөрөдигени харылзаа чорудар бүгү талалыг кылдыныглары:

1.Чугаалажып, харылзажып турар үеде, өске улусту дыңнаары, билири база бодунун туружун, бодалдарын чиге, тода илередири.

2.Янзы-бүрү байдалдарга дүүштүр, бодалдарын аас болгаш бижимел чугаага илередири.

3.Кандыг-даа сөзүглелдерни карак-биле болгаш ыткыр кылдыр медреселдиг номчууру, номчаан чүүлүнүң утказын угаап билири.

4.Эш-өөрү-биле сүмележип, кады ажилдаары.

5.Бодунун туружун бадыткалдыг барымдааларга даянып, шын илередири.

6.Шүгүмчүлелдиг боданып билири, өскениң бодалын, туружун үнелээри.

7.Кандыг-бир айтырыг шиитпирлээрде, өскелер-биле дугуржуру, өөрү-биле кады ажилдап билири, деңге хүлээп алган шиитпириниң түңнелин медресеп билири.

4-кү класстың өөреникчилериниң шингээдип алыр билиглери:

– өөренип эрткен шын бижилгениң дүрүмнерин (орфографтыг болгаш пунктуастыг) ажыглап билир (падеж кожумактары, укталган демдек аттарының чогаадылга кожумактары, кылыг сөзүнүң үе кожумактары, эвилел чок база *ынчалза-даа*, *а*, *болгаш* деп эвилелдерлиг чаңгыс аймак кезигүннерге бижик демдектери), 60-70 хире сөстүг сөзүглелди чазыг чок, шын чараштыр дүжүрүп бижиир азы адап бээрге, бижиир;

– *оожум*, *аяк*, *дидим*, *каът* дээн чергелиг сөстөрниң фонетика-графиктиг (үн-үжүк) сайгарылгазын кылып билир;

– сөстүң тургузуун сайгарар: дазыл, чогаадылга кожумаа, өскертилге кожумаа;

– чугаа кезектерин сайгарып билир: чүве аттарының санын, падежин, сан адының бөлүктөрүн, арынның ат оруннарының арнын, санын, кылыг сөстөриниң санын, арнын, үезин тодарадыр;

– өөрөнгөн чугаа кезектерин харылзаалыг чугаага ажыглаар;

– домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг чүве аттарын, демдек аттарын, кылыг сөстөрүн таарыштыр шилиир;

– домактың бөдүүн сайгарылгазын кылыр: оларның чугаалаар сорулгазының аайы-биле хевирлерин, чугула болгаш ийиги черге кезигүннерин тодарадыр, домакта сөстөрниң аразында харылзаазын айтырыглар дузазы-биле илергейлээр;

– хууда тургускан план езугаар 80-90 хире сөстүг сөзүглелдиң эдертиин, солун таварылга, хайгааралдар болгаш экскурсия дугайында улуг эвес чечен чугаа бижиир;

– хана-солунга чүүл бижиир;

– харылзажылганың дүрүмнеринге дүүштүр дилегни, четтиргенин, буруузун билингенин, чалалганы, байыр чедириишкинин, чөпшээрешкен азы чөпшээрешпээнин илередип билир.

Ооренир эртемнин допчузу

Ийиги болгаш ушку класстарга ооренген чуулдерин катаптаары (17шак)

Чугаа үннери. Үннер болгаш үжүктөр. Алфавит. Слог. Ажык болгаш ажык эвес үннер. Сөстө үннер болгаш үжүктөр саны. Өк-биле адаар ажык үннер. Сөс ортузунга үжүктөрүн дакпырлап бижиир ажык эвес үннер. Т деп үжүк-биле эгелеп бижиир сөстөр, оларның шын бижилгези.

Сөс. Сөстүң лексиктиг утказы, тургузуу. Сөстөргө чогаадылга болгаш өскертилге кожумактарының дес-дараалашкаа.

Чугаакезектери. Тускай болгаш дузалал чугаа кезектери. Ниити, хуу чүве аттары. Падеж кожумактары. Демдек адының кожумактарын шын бижири. Сан адының бөлүктөрү. Сан аттарына кожумактарын шын бижири. Кылыг сөзүнүн үелери.

Домак. Утка болгаш тургузуг талазы-биле янзылары. Бөдүүн домак. Сөс каттыжышкынында сөстөрнүң айтырыглар дузазы-биле холбажыры. Домак кежигүннери.

Сөзүглелдин янзылары, ооң тургузуунуң чижээ. Сөзүглел-биле ажыл.

Домак.Созүглел (8шак)

Домак дугайында катаптаашкын. Домак, сөс каттыжышкыны, сөс. Сөстөр, сөс каттыжышкыннары болгаш домактар аразына чогуур уткалыг айтырыглар салыры.

Бөдүүн болгаш нарын домак. Бөдүүн домактарның утка талазы-биле бот-боттарындан ылгалып чорууру. Нарын домактың тургузуу. Ийи бөдүүн домактан тургустунган чагырышпаан нарын домак (эге таныжылга).

Домак кежигүннери. Чугула болгаш ийиги черге кежигүннер. Делгеренгей болгаш делгеренгей эвес домактар. Домак кежигүннеринин чугаа кезектери-биле илереттинери.

Эвилел чок болгаш *а, ынчалза-даа, болгаш, биле* деп эвилелдер-биле каттышкан чаңгыс аймак кежигүннерлиг домактар. Эвилелдер чок (санаар үн аяны-биле каттышкан) база *болгаш, а, ынчалза-даа, биле* деп эвилелдер-биле каттышкан чаңгыс аймак кежигүннерлиг домактарга бижик демдектери.

Дорт чугаа. Дорт чугааның кезектери. Дорт чугаага бижикдемдектери. Дорт чугааның домак иштинге туружу. Дорт чугаалыг домактарның схемалары. Дорт чугаалыг домакты үн аяны-биле шын аянын номчууру.

Диалог. Диалог чугаага кижиги бүрүзүнүн чугаазын чаа абзац-биле эгелеп бижири. Диалог чугааның кезектери, оларга бижик демдектерин салыры. Диалогту үн аяны-биле шын аянын номчууру. Албан-херек бижиктерин бижири.

Адалга дугайында ниити билиг. Аас чугаага адалганы тускай ылгаары, а бижикке биче сек-биле аңгылап бижири.

Сөзүглелдин темазы болгаш кол бодалы (идеязы). Сөзүглелдин кезектери, кезек бүрүзүндө домактарның утка талазы-биле харылзаазы. Сөзүглелдин планы.

Сөзүглелдин янзылары: тоожуушкун, чурумал, угаап-боданышкын (кол демдектери-биле таныжылга).

Чүве ады (12 шак)

Чүве ады. Утказы болгаш грамматиктиг демдектери. Укталбаан болгаш укталган чүве аттары. Хуу болгаш ниити чүве аттары. Чоок (синоним) болгаш удурланышкак (антоним) уткалыг чүве аттары. Чаңгыстың болгаш хөйүнүң санында чүве аттарының саннарга, падежтерге өскерлири. Чүве адының хамаарылга хевири. Дазыл болгаш хамаарылга кожумаан ылгаары. Хамаарылга кожумактарын бижикке демдеглээри (өскертилге кожумаа). Чүве аттарының падежтери, кожумактарын шын бижири. Падеж кожумактарының айтырыглары. Орус дылдан үлегерлеп алган сөстөрнүң падежтерге өскерлири. Оларның шын бижилгези.

Чүве адының морфологтуг сайгарылгазы.

Демдек ады (5 шак)

Демдек ады. Утказы болгаш харыылаар айтырыглары. Укталбаан болгаш укталган демдек аттары. Демдек аттарының хамааржып чоруур сөстери-биле холбаазы. Демдек адының домак кежигүнү (тодарадылга, байдал болу бээри: **чоргаар** (кандыг?) чан, **чоргаар** (канчалдыр?) ужар) бооп чорууру.

Демдек аттарын шын бижири. Дорт болгаш доора уткалыг демдек аттары. Демдек адының морфологтуг сайгарылгазы.

Сан ады (1 шак)

Сан ады, ооң утказы, айтырыглары. Түңболгашдугаар сан аттары. Сан аттарының тургузуу. Сан аттарынчүвеаттары-биле ажыглаары. Түңболгашдугаар сан аттарын шын бижилгези, чугаагаажыглаары. Сан адының морфологтуг сайгарылгазы.

Ат орну(4 шак)

Ат орну, ооң утказы, харыылаар айтырыглары. Арынның ат оруннары. Оларның падежтерге өскерлири. *Мен, сен, ол, бо* деп ат оруннары падежтерге өскерлип турда, эге хевири-биле дүүшпейн баары. Ат оруннарын чүве аттарының орнунга хереглээри. Ат орнунуң домак кежигүнү бооп чорууру. *Мен, бис, сен, силер* деп ат оруннары сөглекчи-биле кады чорда, сөглекчинин көргүзүкчүлери бооп чорууру.

Ат оруннарынчугаагаажыглапбилири. Ат орнунуң морфологтуг сайгарылгазы.

Кылыг сөзү (11 шак)

Кылыг сөзү. Утказы, харыылаар айтырыглары. Кылыг сөзүнүң эге хевиринин дугайында ниити билиг. Кылыг сөзүнүң арыннарга, үелерге болгаш саннарга өскерлири. Кылыг сөстөрүнүн кожумактарын шын бижири, бижикке демдеглээри (өскертилге кожумаа).

Кылыг сөзүнүң дужаал болгаш даар хевирлери. Кылыг сөзүнүң домакка ролу. Аас болгаш бижимел чугаага ажыглаары.

Харылзаалыг чугаага кылыг сөстөрүнүн чаңгыс аай ажыглаарын чайладыры. Кылыг сөзүнүң морфологтуг сайгарылгазы.

Наречие (2 шак)

Наречие – өскерилбес чугаа кезээ. Утказы болгаш айтырыглары. Кылдыныгны тодарадып чорууру. Үениң, туруштуң дээш оон-даа өске наречиелерин бөлүктөрүнүн чугаага ажыглалы (*кыжын, дүүн, удавас, өрү, кезилдир, ыткылаштыр дээш о.ө.*). Домакка ролу.

Чыл тончузунде катаптаашкын(8 шак)

Домак. Домактарның утка болгаш тургузуг талазы-биле янзылары. Домактын чугула болгаш ийиги черге кежигүннери. Чаңгыс аймак кежигүннерлиг домактар. Бөдүүн болгаш нарын домактар. Дорт чугаа. Диалог. Оларга бижик демдектери. Адалгалыг домактарга бижик демдектери. Сөзүглел. Сөзүглелдин темазы болгаш кол бодалы. Сөзүглелдин тургузуу. Бижимел болгаш аас чугаага план тургузары (эштери-биле демнежип азы бот хуузунда).

Чугаа кезектери: чүве ады, демдек ады, сан ады, кылыг сөзү, ат орну, наречие,.

Сөс тургузуунуң сайгарылгазы. Фонетиктиг, морфологтуг, синтаксистиг сайгарылгалар кылыры.

Сөзүглел-биле ажыл.

Календарь-тематиктиг план

№	Эрттирер хуну		Кичээлдин темазы
	план	факт	
Ийиги болгаш ушку класстарга ооренген чуулдерин катаптаары (17ш.)			
1	06.09.		Домак. Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактары. Харылзаалыг чугаа.
2	07.09.		Домак кежигуннери. Домактын чугула кежигуннери. Домакта сосернин аразында харылзаазы.
3	13.09.		Созуглел.
4	14.09.		Уннер болгаш ужуктер. Слог.
5	20.09.		Ажык эвес уннерни дакпырлап бижири.
6	21.09.		Куштуг болгаш кошкак ажык эвес уннер.
7	27.09.		Киирилде хыналда диктант.
8	28.09.		Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.
9	04.10.		Сос тургузуу. Дазыл болгаш торел сосер.
10	05.10.		Кожумактар. Чогаадылга кожумактары.
11	11.10.		Чогаадылга кожумактары.
12	12.10.		Оскертилге кожумактары.
13	18.10.		Оскертилге кожумактары. Быжыглаашкын.
14	19.10.		Дефистеп бижиир нарын сосер.
15	25.10.		Ч.с. Ооредиглиг эдертиг.
16	26.10.		1-ги улдуннун туннел хыналда диктантызы.
17	08.11.		Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.
Домак. Созуглел(8ш.)			
18	09.11.		Домак. Нарын домак.
19	15.11.		Чангыс аймак кежигуннерлиг домактар.
20	16.11.		Чангыс аймак кежигуннернин холбажыр аргалары.
21	22.11.		Дорт чугаалыг домактар.
22	23.11.		Диалог. Адалга.
23	29.11.		Созуглел.
24	30.11.		Ч.с. Белен план-биле бижиир эдертиг«Адыгоглу».
25	06.12.		Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын. Домак. Созуглел.
Чуве ады (12ш.)			
26	07.12.		Чуве адынын утказы, харыылаар айтырыглары, саннары.
27	13.12.		Чуве аттарынын падежтерге оскерлири. Чангыстын саны.
28	14.12.		Адаарынын падежи. Хамаарыштыларынын падежи.
29	20.12.		Бээринин падежи. Онаарынын падежи.
30	21.12.		1-ги чартык чылдын хыналда диктантызы.
31	27.12.		Частырыглар-биле ажыл. Турарынын падежи. Унеринин падежи.
32	28.12.		Углаарынын падежи. Катаптаашкын.
33	10.01.		Хойнун санында чуве аттарынын падежтерге оскерлири.
34	11.01.		Чуве адынын хамаарылга хевири.
35	17.01.		Орус дылдан улугерлеп алган сосернин падежтерге оскерлири.
36	18.01.		Катаптаашкын «Чувеады».
37	24.01.		«Чувеады» деп темаг ахыналда диктант.
Демдек ады (5ш.)			
38	25.01.		Демдек адынын утказы, харыылаар айтырыглары.

39	31.01.		Укталбаан болгаш укталган демдек аттары.
40	01.02.		Удурланышкак болгаш чоок уткалыг демдек аттары.
41	07.02.		Ч.с. Чогаадыг «Кыжын куштарга мээн дузам»
42	08.02.		Частырыглар-биле ажыл. Демдек адынга катаптаашкын.
Сан ады (1ш.)			
43	14.02.		Сан адынынутказы, харыылаар айтырыглары.
Ат орну (4ш.)			
44	15.02.		Ат орнунун дугайында нити билиг.
45	21.02.		Арыннын ат оруннарынын падежтерге оскерлири.
46	22.02.		Арынны ат оруннарынын падежтерге оскерлири. Быжыглаашкын.
47	28.02		Ч.с.Эдертиг.
Кылыг созу (11ш.)			
48	29.02		Кылыг созунун дугайында нити билиг.
49	06.03.		Кылыг созунун уелерге, арыннарга болгаш саннарга оскерлири.
50	07.03.		Кылыг созунун амгы уези.
51	13.03.		3-ку улдуннун туннел хыналда диктантызы.
52	14.03.		Частырыглар-биле ажыл. Кылыг созунун эрткен уези.
53	20.03.		Кылыг созунун келир уези.
54	21.03		Ч.с. Чогаадыг «Походтап чораанывыс»
55	03.04.		Кылыг созунун дужаал хевири.
56	04.04.		Кылыг созунун даар хевири.
57	10.04.		«Кылыгсозу» деп темага хыналда диктант.
58	11.04.		Частырыглар-биле ажыл. Кылыг созунге катаптаашкын.
Наречие (2ш.)			
59	17.04.		Наречие.
60	18.04.		Наречие. Быжыглаашкын.
Чыл тончунда катаптаашкын (8ш.)			
61	24.04.		Домак. Сос.
62	25.04.		Сос. Состургузуу.
63	02.05		Кошкак быткыр болгаш кошкак дулей ажык эвес уннерни шын бижиири.
64	08.05.		Чугаа кезектери.
65	15.05.		Чугаа кезектери.
66	16.05.		Туннел хыналда диктант.
67	22.05.		Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.
68	23.05.		Чыл дургузунда ооренгенин катаптаар.

Пропиновано и пронумеровано

листов

Директор *М. А. Монгуш* Монгуш А. Д.